

RUXANDRA VIȘOIU

DREPTURILE MORALE
DE AUTOR
ÎN ERA DIGITALĂ

Editura

Hamangiu

Cuprins

Introducere	XIX
-------------	-----

Capitolul I. Istoria drepturilor morale în România	1
§1. Legea presei din 1862	2
§2. Legea nr. 126/1923	8
§3. Decretul nr. 321/1956	12
§4. Concluzii	15

Capitolul al II-lea. Drepturile morale în legislația română actuală	17
---	----

<i>Secțiunea 1. Dreptul de a aduce opera la cunoștința publicului (dreptul de dezvăluire sau dreptul la divulgare)</i>	18
§1. Concepția subiectivă vs. concepția obiectivă asupra divulgării	22
§2. Dreptul de a decide dacă opera va fi divulgată	24
§3. Dreptul de a decide cum va fi divulgată opera	27
§4. Dreptul de a decide când va fi divulgată opera	30
§5. Epuizarea dreptului la divulgare	32
§6. Divulgarea operelor postume	36
§7. Divulgarea operelor comune și colective	49
§8. Divulgarea corespondenței	51
§9. Opera realizată la comandă și opera pe suport material	54
§10. Alte cazuri speciale de divulgare	57
<i>Secțiunea a 2-a. Dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei (dreptul la paternitate)</i>	59
§1. Principiul adevăratului și unicului autor	63
§2. Modalități de exprimare a dreptului la paternitate	67
§3. Caracterele dreptului la calitatea de autor	75
§4. Dreptul la paternitate și plagiatul	75
§5. Piața de artă și falsa paternitate	83
§6. Încălcarea dreptului la paternitate ca infracțiune	85
<i>Secțiunea a 3-a. Dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică (dreptul la nume)</i>	88
§1. Formularea dreptului la nume în legea română	88
§2. Dreptul la nume ca drept moral distinct	90

§3. Modalitățile de exprimare a dreptului la nume _____	92
§4. Dreptul la nume în Convenția de la Berna _____	105
§5. Motivația autorilor pentru a publica sub alt nume _____	109
§6. Domenii în care întâlnim pseudonime _____	110
§7. Dreptul la nume în legislația civilă _____	116
§8. Caracterele dreptului la nume _____	118
§9. Dreptul la nume și posibila sa evoluție în timp _____	121
<i>Secțiunea a 4-a. Dreptul de a pretinde respectarea</i>	
<i>integrității operei (dreptul la integritate) _____</i>	<i>124</i>
§1. Inviolabilitatea la nivel internațional _____	125
§2. Condițiile dreptului la integritate _____	129
§3. Respectarea integrității operei de către cesionari _____	132
§4. Corecturi și îndreptări _____	135
§5. Suportul material al operei _____	138
§6. Dreptul la inviolabilitatea operelor de artă plastică amplasate în locuri publice _____	142
§7. Adaptarea operei _____	149
§8. Alte tipuri de transformări ale operei _____	151
§9. Excepții ale inviolabilității operei _____	155
§10. Când și câtă protecție impunem pentru portret și corespondență _____	158
§11. Caracterele dreptului la integritatea operei _____	160
<i>Secțiunea a 5-a. Dreptul de a retracta opera (dreptul</i>	
<i>la retractare) _____</i>	<i>162</i>
§1. Istoria dreptului la retractare în România _____	162
§2. Relația cu celelalte drepturi de autor _____	164
§3. Condițiile dreptului la retractare _____	166
§4. Dreptul la retractarea operei în dreptul comparat și la nivel internațional _____	172
§5. Regimul dreptului de retractare _____	175
§6. Cazuri de retractare a operei _____	178
§7. Interdicția de retractare în cazul programelor pentru calculator _____	183
§8. Viitorul dreptului de retractare _____	185
§9. Concluzii _____	187

Capitolul al III-lea. Regimul juridic al drepturilor morale _____ 189

§1. Drepturile morale sunt strâns legate de persoana autorului _____	189
§2. Drepturile morale sunt inalienabile _____	192
§3. Drepturile morale sunt insesizabile _____	196
§4. Drepturile morale sunt perpetue _____	198
§5. Drepturile morale sunt imprescriptibile _____	201
§6. Drepturile morale după încetarea din viață a autorului _____	202
§7. Drepturile morale în cazul operei comune _____	214
§8. Drepturile morale în cazul operei colective _____	220
§9. Protecția drepturilor morale _____	224
§10. Concluzii _____	229

Capitolul al IV-lea. Drepturile morale în dreptul comparat _____ 231*Secțiunea 1. Drepturile morale în alte legislații naționale _____ 231*

§1. Drepturile morale în legislația Republicii Franceze _____	232
§2. Drepturile morale în legislația Germaniei _____	240
§3. Drepturile morale în legislația Regatului Unit _____	245
§4. Drepturile morale în legislația Statelor Unite ale Americii _____	248

Secțiunea a 2-a. Drepturile morale în convențiile internaționale _____ 259

§1. Drepturile morale în Convenția de la Berna _____	259
§2. Drepturile morale și Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (TRIPS) _____	265
§3. Drepturile morale și Tratatul OMPI privind interpretările și execuțiile și fonogramele (WPPT) _____	271
§4. Drepturile morale și Tratatul OMPI privind drepturile de autor (WCT) _____	275
§5. Drepturile morale în Declarația Universală a Drepturilor Omului _____	277
§6. Alte tratate internaționale _____	279

Secțiunea a 3-a. Drepturile morale în legislația Uniunii Europene _____ 282

§1. Drepturile morale și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene _____	285
---	-----

§2. Directive în materia drepturilor de autor _____	289
2.1. Directiva 2009/24/CE privind protecția juridică a programelor pentru calculator _____	290
2.2. Directiva 2006/115/CE privind dreptul de închiriere și de împrumut _____	291
2.3. Directiva 93/83/CEE a Consiliului privind programele prin satelit și retransmisia prin cablu ____	292
2.4. Alte directive în domeniul drepturilor de autor ____	293
§3. Către un drept uniform al drepturilor de autor în Uniunea Europeană? _____	295
§4. EUIPO și Observatorul European _____	297
<i>Secțiunea a 4-a. Concluzii</i> _____	298

Capitolul al V-lea. Drepturile morale și drepturile conexe _____ 300

§1. Protejarea drepturilor artiștilor _____	300
1.1. Drepturile morale pentru autori vs. artiști _____	304
1.2. Regimul drepturilor morale ale artiștilor _____	310
1.3. Drepturile morale ale artiștilor la nivel internațional _____	311
§2. Drepturile morale și producătorii de înregistrări sonore sau audiovizuale _____	314
§3. Drepturile morale și organismele de radiodifuziune și de televiziune _____	317
§4. Concluzii _____	319

Capitolul al VI-lea. Alte creații și drepturile morale _____ 320

<i>Secțiunea 1. Drepturile morale în cazul programelor pentru calculator _____</i>	320
§1. Protecția programelor pentru calculator _____	321
§2. Programele de calculator în legislația Uniunii Europene _____	323
§3. Programele pentru calculator în convenții internaționale _____	325
§4. Programele pentru calculator create de autori angajați _____	326
§5. Programele pentru calculatoare și lipsa dreptului de retractare _____	328
§6. Evoluția programelor și a drepturilor morale _____	331

<i>Secțiunea a 2-a. Non-fungible tokens (NFT-uri)</i>	333
<i>Secțiunea a 3-a. Drepturile morale ale doctoranzilor</i>	339
<i>Secțiunea a 4-a. Ghostwriters și drepturile morale</i>	346
<i>Secțiunea a 5-a. Inteligența artificială: creare?</i>	
<i>plagiatoare? titulară de drepturi?</i>	354
§1. Ce este inteligența artificială	355
§2. Unde găsim inteligența artificială	356
§3. Perspectiva reglementării în domeniul inteligenței artificiale	358
§4. Inteligența artificială în jurisprudență	363
§5. Titularul dreptului de autor pentru creațiile inteligenței artificiale	366
§6. Drepturile morale de autor pentru realizările inteligenței artificiale	367
<i>Secțiunea a 6-a. Opera derivată</i>	369
<i>Secțiunea a 7-a. Concluzii</i>	376

Capitolul al VII-lea. Examenul jurisprudenței în materia

drepturilor morale	378
<i>Secțiunea 1. Drepturile morale în jurisprudența română</i>	378
§1. Suportul material al operei. Condițiile dreptului la retractare	378
§2. Transmiterea drepturilor morale prin succesiune. Reducțiunea liberalităților în materia drepturilor nepatrimoniale	383
§3. Încălcarea dreptului la paternitatea operei. Prejudiciu moral și despăgubiri	388
§4. Despăgubiri morale pentru încălcarea drepturilor morale. Contract de cesiune. Decizie a Înaltei Curți de Casație și Justiție	392
§5. Drept la integritate. Daune morale. Decizie a Înaltei Curți de Casație și Justiție	397
§6. Dreptul la divulgare. Prezumția calității de autor	402
§7. Drepturile morale ale artiștilor interpreți și executanți. Subiectul drepturilor morale	405
§8. Operă comună vs. operă colectivă. Dreptul de paternitate și daune morale	410
§9. Operă fotografică originală. Difuzare TV	415

§10. Operă fotografică. Design de ambalaj _____	419
§11. Încălcarea dreptului la nume. Pseudonim netransparent _____	422
§12. Traducerile, operele și însușirea fără drept a calității de autor. Comiterea unei infracțiuni prin copierea traducerii _____	425
§13. Drepturi de autor și drepturi conexe. Vânzarea unui CD cu compilații muzicale _____	429
<i>Secțiunea a 2-a. Drepturile morale în jurisprudența națională a altor state și a Curții de Justiție a Uniunii Europene _____</i>	433
§1. Decizie a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Parodie vs. dreptul moral la integritatea operei _____	433
§2. Jurisprudența Statelor Unite ale Americii. Recunoașterea dreptului la integritatea operei _____	437
§3. Dreptul la integritatea operei în Canada. Transformarea unei opere de Crăciun _____	442
§4. Lucrare murală în India. Dreptul la integritatea operei _____	446
§5. Cazul Dastar. Dreptul la calitatea de autor _____	451
§6. Podul Santiago Calatrava din Bilbao. Drepturile morale ale arhitectului _____	457
§7. Dreptul la informare. Drepturile patrimoniale și morale de autor _____	461
<i>Secțiunea a 3-a. Concluzii _____</i>	465
Capitolul al VIII-lea. Drepturile morale de autor în viitorul apropiat _____	466
§1. Argumente în favoarea viitorului drepturilor morale _____	468
§2. Argumente în defavoarea drepturilor morale _____	478
§3. Viitorul drepturilor morale de autor _____	481
§4. Concluzii _____	485
Capitolul al IX-lea. Concluzii _____	486
Bibliografie _____	491